

לעילוי נשמת

אאמו"ר הגאון רבי דב בן רבי זלמן זצ"ל הכ"מ

נלב"ע כב שבט תשפ"ד

אמי מורת הצדקנית מרת שיינא בת רבי ישראל שלום ע"ה

נלב"ע יד סיון תשע"א

דברי ישר

לקוטים, מזכרים ופרפראות בפט"ס זכרית

בפרשת השבוע ובעניני דיומא

בעריכת ישראל שלום דבורץ

שנה י"ד

גליון תק"ס - 560

פרשת פינחס תשפ"ד

בֵּית יִשְׂרָאֵל

צריך ס"ד לכוון לאמת

וְסִמְכָת אֶת יָדְךָ עָלָיו

סמיכה זו, אומר הנצי"ב בהעמק דבר כדי שתהא ליהושע סיעתא דשמיא לכוין האמת ודעת ישרה. וזהו כעין תועלת סמיכה להוראה שמועילה לסיעתא דשמיא. משום שאפילו איש שראוי להוראה נדרש לסיוע מן השמים כדי לכוין אל האמת.

ודבר זה למדנו במסכת כתובות שאמר אביי, האי מילתא דאמור רבנן: אפילו ביעתא בכותחא לא לישרי איניש במקום רביה, לא משום דמיחזי כאפקירותא, אלא משום דלא מסתייעא מילתא למימרא, דהא אנא הוה גמירנא ליה להא דרב ושמואל, אפ"ל הכי לא מסתייעא לי מילתא למימר.

תלה אביי טעם איסור הוראת התלמיד הלכה בפני רבו אפילו שהתלמיד ראוי להורות, בכך שאין לו כעת סיעתא דשמיא לכוון אל האמת ולכן אסור לו להורות כי יורה טעות, וזאת כי אין לו סיעתא דשמיא.

הצורך בקירון פנים ליהושע

וְנִתְּנָה מִהוּדָךְ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָּל עַדְתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
פירש רש"י - זה קירון עור פנים.

על הצורך בקירון פנים כתב רבי משה דוד וואלי בשבטי י"ה כי קירון פנים הזה שיתחדש לו מעתה, יהיה עדות לכל ישראל שנחה עליו מרוח רבו והוא ראוי להיות מנהיג עליהם, מאחר שיש בו קדושה ויש בו חכמה, כי חכמת אדם תאיר פניו, כי האומה הנבחרת אינה כשאר האומות הקופאות על שמריהן ומשמרות הבל שוא, אבל זאת האומה הקדושה אין דעתה מתקררת אלא על העיקר.

ואע"פ שאין קירון פניו של יהושע כקירון פניו של משה, כי פני משה פני חמה ופני יהושע פני לבנה, שלטעם זה אמר הכתוב "ונתת מהודך עליו" ... מכל מקום היה בו קירון פנים המספיק לקרר את דעתם של ישראל.

וכל שכן שכבר היו יודעים ההפרש שהיה בין הנהגת משה וגו', להנהגת יהושע וגו' ולא יתבעו דבר שהוא כנגד רצונו ית' וכנגד הזמן, כי הדברים הולכים תמיד בסדר הראוי, ולכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים.

רוחו של יהושע

אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בוֹ

רבו הביאורים מה היא רוח זו שהיתה ביהושע.

התרגומים תרגמו שזה רוח נבואה.

רש"י פירש על פי הספרי - שיוכל להלוך כנגד רוחו של

כל אחד ואחד.

בתנא דבי אליהו זוטא (פט"ז) כתב - קח לך איש

גברתן וענוותן כמוד.

רבי אברהם אבן עזרא מפרש שהכתוב קיצר הלשון

והכונה לאיש שיש בו רוח דעת ותבונה.

רבי יוסף בכור שור כתב שזה רוח דעת גבורה ויראת

שמים וראוי להיות מנהיג.

הספורנו כתב שעל ידי רוח זו שבו, הוא מוכן לקבל

אור פני מלך חיים, כענין מה שנאמר ובלב כל חכם לב

נתתי חכמה, שעל ידי החכמת לב הוא כלי להיות מקבל.

בצרו המור כתב כי מי שיש בו רוח זו כלול בזה עצה

וגבורה, רוח דעת ויראת ה'.

וכדבריו כתב המלבי"ם בזה הלשון: איש אשר רוח בו,

שהרוח כולל רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה וכל

המעלות הנכבדות.

בקובץ עטרת זקנים (קרלין תש"ע) מכת"י לבעלי התוספות

כתב לפרש כמו שנאמר בדברי הימים (יב, יח) וְרוּחַ לְבָשָׂה אֶת

עֲמָשִׁי, שזה לשון זריזות, שיש ביהושע מעלת הזריזות.

האלשיך הקד' אומר כי רוח זו שהיתה ביהושע, אמר

הקב"ה למשה שזה הגיע ליהושע ממשה על ידי שלמדו

תורה, ומשכך יש ביהושע מרוחו של משה ואינו צריך

שהקב"ה יאציל עליו רוח חדשה כמו הרוח שהאציל על

שבעים הזקנים.

האור החיים הקד' מבאר שמה היה שורש כל נשמות

ישראל אבל יהושע היה בו רק רוח - שורש של כל הרוחות

הדור ההוא, אבל לא שורש הנשמות כמשה.

ואמר הקב"ה למשה שיתן ליהושע שיש בו רק שורש

הרוחות, את מהות הנשמה שבמשה להוסיף על הרוח שבו,

כדי שכל בני ישראל יקבלו דבריו ותהיה לו תכונה

שתשפיע גם על האנשים השלמים בעלי הנשמה.

הנצי"ב בהעמק דבר כתב בזה ביאור מחודש וזה

מלשונו: איש אשר רוח בו. רוחו היינו שדעתו עומדת בפני

עצמה ואינו נמשך אחר נטיה רצונית להנאת עצמו או

אחרים.

מעלת יהושע

**אִישׁ עַל הַעֲדָה, אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם
וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצֵיאֵם
וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם**

כתב בילקוט שמעוני תשעו כי לפי שהיה משה סבור שבניו יורשין מקומו ונוטלין שררותו התחיל מבקש מאת הקב"ה יפקוד ה'.

אמר לו הקב"ה – משה, לא כמו שאתה סבור, אין בניך יורשין את מקומך.

אתה יודע שהרבה שרתך יהושע והרבה חלק לך כבוד והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך לסדר הספסלין ופורס את המחצלאות הוא יטול שררות לקיים מה שנאמר נוצר תאנה יאכל פריה.

ללא ספק, אומר החתם סופר

בשו"ת חת"ס או"ח תשו' יב בה הוא דן בדין ירושה ברבנות משה רבינו אשר בעצמו ביקש והגדיר את התכונות הנצרכות כדי להנהיג את ישראל כאומרו **אשר יצא לפנייהם ואשר יבוא לפנייהם ואשר יוכל לעמוד נגד רוח כל אחד ואחד ידע בבניו כי יש בהם את התכונות הללו, כי אילו היה יודע שאין בהם כל אלו המדות לא היה מבקש להם גדולה, כי בזה היה סותר את עצמו בתפלתו, וחייבים לומר כי היו הבנים ראויים לכך.**

אך הסיבה שמינה את יהושע, לא בגלל שהיה יותר הגון, אלא שסידר הספסלים ואת המחצלאות, ואף על פי שבכהונה נאמר **תחתיו מבניו**, בכתר תורה זה לא נאמר, אלא המינוי יכול לעבור למישהו אחר אם יש בו תכונות מעולות יותר, כמו שהיה אצל יהושע. (עד כאן מדבריו)

והנה בס"ד מצאתי שרש"י בפירושו על אבות (מהדורת ברלין תר"ח) כתב לבאר מעלתו של יהושע יותר מבני משה ומעוד.

כי הנה נשאלת שאלה מדוע מסר משה את התורה ליהושע ולא לאלעזר, לפינחס או לשבעים הזקנים המתנבאים במחנה. ותירץ רש"י שלא רצה למוסרה אלא למי שהיה ממית עצמו מנעוריו באהלי החכמה וקנה שם טוב בעולם וזהו יהושע שנאמר **יהושע בן נון נצר לא ימיש מתוך האהל** ואף על פי שעל פינחס נאמר (מלאכי ב, ו) **תורת אמת היתה בפייה וגו'.**

חזינן דמעלתו יותר על כל האחרים ואפילו פינחס היתה על ידי שהמית עצמו באהלי התורה והחכמה מנעוריו.

ומדאיתנן להכא, מסופר שרב אחד נשא דברים בנוכחות רבינו הגרי"ז זיע"א ותירץ שהטעם שפינחס לא מונה למנהיג אלא יהושע, כי אמרו חז"ל [לדבריו] כי מי שהוא "קנאי" לא יכול להיות מנהיג.

ואמר על זה הגרי"ז שאין כזה חז"ל. וראה מה שהבאנו בסמוך מבעל האזנים לתורה והדברים ברורים.

שישאר בעל רוח אחת

**אֶל-לֹהֵי הָרוּחַת לְכָל בָּשָׂר
אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ**

ביקש משה שהקב"ה ימנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו. רש"י
כתב **האזנים לתורה** משה ביקש שיהא המנהיג סובל דעתו של כל אחד ואחד, אבל הקב"ה ענה לו שיקח את יהושע איש אשר רוח בו.

כי אמנם טוב שיסבול המנהיג דעתו ורוחו של כל או"א וילמד תועים בינה בדברי נועם, אבל יחד עם זה ישאר המנהיג איש אשר רוח "בו", רק "רוח" - אחת, רוח התורה והאמונה הטהורה, וכל "הרוחות לכל בשר" אשר בעדתו, לא יזיזו אותו אף זיז כל שהוא מ"רוחו" רוח א-להים ודעתו, דעת התורה.

(בסוף דבריו כתב ששמע קרוב לזה מפי גיסו הגאון הקדוש ר' יצחק אייזיק הירשוביץ הי"ד, אב"ד דווירבלין).

הזקנים יכולים להשוות

וְנִתְּתָ מֵהוֹדָד עָלַי

אמרו חז"ל במסכת ב"ב (דף עה.) **מהודד ולא כל הודד, זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בושא אוי לה לאותה כלימה.**

מדוע דוקא זקנים שבדור אמרו זאת, וכי הצעירים לא יכלו להבחין בהבדל בין פני משה לפני יהושע?

מובא לתרץ בשם הגר"א כי מה שהצעירים רואים כעת את ההבדל בין פני משה ליהושע, הם יכולים להסביר את זה בבחרותו של יהושע וזקנותו של משה, ואף כי עתה יש הבדל, אבל כאשר יגיע יהושע לגילו של משה גם פניו יהיו כפני חמה.

אבל הזקנים שהכירו את משה עוד בבחרותו, יכלו להשוות כי הכירו את משה בבחרותו כפי שיהושע כעת, ועל זה אמרו שמעלת משה כפני חמה.

זכות הרבים

בתרומה של מספר שקלים להחזקת הגליונות יש באפשרותך לזכות את הרבים המבקשים

ניתן לתרום לזכות, לרפו"ש ולעילוי נשמה
בטלפון 052-7183642

ניתן להעתיק, לצלם, להפיץ, במתכונתו ובצורתו בלבד ללא שום שינוי תגובות, הארות וכד' ניתן לשלוח לרחוב רשב"א 25/9 מודיעין עילית או בדוא"ל